MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARNING GLOBALLASHUV SHAROITIDA JAMIYAT HAYOTIDAGI ROLI

Abdujalilov Azamatjon Kozimjonovich
Abduraxmonov Hasan Ibrohimovich
Toshkent farmatsevtika instituti oʻqituvchilari

Anotatsiya. Globallashuv sharoitida maʼnaviy barkamol avlodni tarbiyalash, yoshlarning qiziqish va ehtiyojlarini taʼminlash uchun zarur shart-sharoitlar yaratib berishga alohida ahamiyat berilmoqda.

Bu borada yoshlarni milliy va umumnisoniy qadriyatlar ruhida tarbiyalash har qaysi jamiyat uchun zaruriyatga aylanmoqda. Yoshlarning dunyoqarashi jamiyat hayoti uchun taʼsir darajasi yuqori boʻlganligidan kelib chiqib yoshlarga taʼsir etuvchi axborotlar, ulardan himoyalanish, dunyoqarashini yetuk darajada shakllantirish, yoshlarning gʻoyaviy xilma xillik sharoitida oʻz pozitsiyasi va tafakkur tarzidan kelib chiqib toʻgʻri qarorlar qabul qilishni, yoshlarning dunyoqarashida milliy va umuminsoniy qadriyatlar uygʻunligiga erishishni davrning ruhi talab etmoqda.

Kalit soʼzlar: globallashuv, globalizatsiya, qadriyatlar, ijtimoiy ahloq, ahloqiy ong, madaniyat, demografik qatlamlar, yod gʼoyalar.

XX-XXI asrga kelib ulkan muammolarni falsafiy jihatdan anglash asosida bashariyat madaniyatidagi gʻoyat muhim qadriyatlar toʻgʻrisidagi masalalar oʻrtaga qoʻyildi: milliy, diniy va umuminsoniy masalalar; urush yoki tinchlik; yaratish yoki vayron qilish; tabiat ustidan «hukmronlik qilish» yoki odam bilan tabiat oʻrtasidagi oʻzaro munosabatlarni uygʻunlashtirish mana shunday ulkan muammolardan hisoblanadi.

Oʻz-oʻzini anglashning navbatdagi shakli insonning jamiyatdagi oʻz oʻrnini, ijtimoiy mavjudot

ekanligini, jamiyatning bir a'zosi, jamiyatning konkret bir rivojlanish bosqichi davri muayyan madaniyat, ijtimoiy guruhiga mansub ekanligini tushunishdan iborat. O'z-o'zini anglashning yuqori shakli, bu har bir kishining jamiyat fuqarosi sifatida o'z hatti – harakatlarining mohiyat va mazmunini tushungan holda, jamiyat oldidagi javobgarlik burchi va majburiyatlarini to'liq anglab etib faoliyatini tashkil etish bu faoliyat uchun mas'uliyatlarni his etish o'z faoliyati ustidan o'z nazoratini o'rnatish o'z faoliyatiga baho bera oladigan o'z-o'ziga hisob bera oluvchi shaxs ekanligini tushunishdir. O'z – o'zini anglashning bu shakli konkret individ bilan bog'liq bo'lgan shaklidir. Insonning o'z - o'zini anglashi ijtimoiy munosabatlar orqali shakllanadi va namoyon bo'ladi. Chunki, har bir kishi o'zini boshqa kishilar bilan, boshqa kishilarni esa o'zi bilan taqqoslaydi, u o'zini boshqalar bilan qiyoslab idrok etadi va shu asosda o'z-o'zini anglaydi.

Milliy o'z-o'zini anglash esa, aslida, har bir millat madaniyati, ma'naviyati milliy qadriyatlari shu millatning o'zligini anglab etish yo'lida xizmat qilishi lozim. Bu esa pirovard oqibatda, jahon sivilizatsiyasining ham tezlashuviga olib keladi.

Bugungi kunda amalga oshirilayotgan islohotlar davlat va jamiyat qurilishining barcha sohalarida ijobiy o'zgarishlarga olib kelmoqda. Mazkur islohotlarning yanada samarali natijalar berishi kelajagimiz bo'lmish yoshlarimizning har tomonlama kamol topishi va zamonaviy madaniyat tendensiyalarida shakllanishi va tarbiya topishi bilan chambarchas bog'liqdir. Zotan, yoshlarimizning madaniyatli shaxs sifatida shakllanishi ularning Vatan ravnaqi, yurt taraqqiyoti va xalqi oldidagi mas'uliyatini qanchalik his etishlariga bog'liq. SHu nuqtai nazardan qaraganda, ongli, irodali, mustaqil fikrlovchi, har tomonlama faol, madaniyatli, kelajak taraqqiyot uchun mas'uliyatli yoshlar tarixiy taraqqiyotimizni belgilovchi katta kuchlardan biri ekanligi isbot talab qilmaydigan haqiqatdir.

Rivojlangan ilg'or mamlakatlarida zamonaviy madaniyat kontekstida yoshlarning zamonaviy madaniy qiyofasining shakllanish tendensiyalari va antropologik xususiyatlari bo'yicha ilmiy tadqiqotlarni amalga oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu borada, yoshlar zamonaviy madaniyatini global voqelik sifatida o'rganish, milliy taraqqiyot ko'rsatkichi mezoni sifatida ijtimoiy taraqqiyotga ta'siri dolzarb muammolardan biriga aylanmoqda. Zamonaviy madaniyatni muhim voqelik sifatida tadqiq etish, jamiyat taraqqiyot indekslari, ko'rsatkich va mezonlari sifatida sotsiologik, madaniy, iqtisodiy va integrativ qonunlari doirasida anglash, izohlash va samarali, ratsional tashkil etish mexanizmlarini yaratish, ularning inson manfaatlariga ta'sirini o'rganishga oid ilmiy tadqiqotlarni amalga oshirish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Bugungi kunda yurtimizda milliy va umuminsoniy qadriyatlarimizni saqlab qolish uchun ona tilimizni, tariximizni, adabiyotimiz va san'atimizni etarlicha o'rgatishning optimal yo'llarini topmog'imiz lozim. Urf-odatlarimiz ham takomillashtirilishi va zamonaviylashtirilishi juda zarur. Ijtimoiy ongda, odamlarning hatti-harakatlarida burilish yuz berishi, yangi ideallar va qadriyatlar qaror topmog'i darkor.

«Shaxsiy qadriyatlar yoshlarning ma'naviy-axloqiy qiyofasi, nafosati, go'zalligi, ijtimoiy mavqei, qobiliyati, iste'dodi va intellektual salohiyati bilan bog'liq qadriyatlardir. Umuman olganda, shaxsiy qadriyatlar deganda shaxsning ijtimoiy faoliyatida zaruriy ehtiyojga aylangan, turmush tarzini yaxshilashga ko'mak beradigan, amaliy faoliyati uchun qadrli bo'lgan napsa-hodisalap majmui tushuniladi»[1].

Darhaqiqat, shiddat bilan rivojlanayotgan hayotimizda ro'y berayotgan yuksalish jarayonlari o'zini barcha sohalarda namoyon etmoqda. Binobarin, mustaqillikka erishgan yillarimizning ilk davrida biz o'zimizning milliy o'zligimizni anglash, boy tarixiy-ma'naviy hamda ilmiy merosimizning asl mazmun-mohiyati, mag'zini chaqish va uni ro'yobga chiqarishga intilgan bo'lsak, endilikda xalqimiz jipslanib "milliy tiklanishdan – milliy yuksalish" g'oyasini sobit qadamlik bilan amalga oshirishga kirishdi. Bu davrda jamiyatimizda ijtimoiy tafakkurning

[1] Нурматова М.А. Шахс камолотида ахлоқий ва эстетик қадриятларнинг уйғунлиги // Монография. – Тошкент: Университет, 2009. – 52 б.

yuksalish tendensiyasi qaror topishi, unga xos ham milliy, ham umuminsoniy qadriyatlarning mujassamligi e'tirof etilmoqda. Milliy ruh va umuminsoniy qadriyatlar uyg'un bo'lgan ijtimoiy tafakkur – mamlakatimiz barqaror rivojlanishining o'zan mezon va mustahkam poydevoriga aylanmoqda.

Bugun O'zbekistonda yoshlarning ezgu maqsadlarini hayotga tadbiq etishlari uchun zarur barcha sharoitlar yaratilmoqda. YOshlar muammolari davlat siyosati darajasida hal etilmoqda. 2017 yil 30 iyunda mamlakatimiz yoshlari hayotida yangi sahifa ochildi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tashabbusi bilan O'zbekiston yoshlar ittifoqi tashkil etildi, uning asosiy faoliyati yoshlarning barcha tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash va amalga oshirishga qaratildi.

Yoshlarning ijtimoiy faolligini oshirish, ularda ijodkorlik, kreativlik qobiliyatlarini yanada rivojlantirish maqsadida qator yangi loyihalar ishlab chiqilmoqda.

Yoshlarni yuksak axloq va intizomli qilib tarbiyalash, ularning sifatli ta'lim olishi va vatanparvarlik ruhida voyaga etishi mamlakat iqtisodiy va siyosiy taraqqiyotining kaliti hisoblanadi. Bu esa ijtimoiy barqarorlik va muvaffaqiyat asosidir. Yoshlarni har tomonlama barkamol qilib tarbiyalash, ularni ijtimoiy va ijodiy faollikka undashda milliy-umuminsoniy an'analarning ahamiyati, bugungi kunda yoshlar tarbiyasi muammolari deyarli barcha mamlakatlar uchun umumiy masaladir. Yoshlar tarbiyasi mavzusi bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Prezidenti SH.Mirziyoyev BMT Bosh Assambleyasi 72-sessiyasida shunday dedi: "Bugungi dunyo yoshlari – son jihatidan butun insoniyat tarixidagi eng yirik avloddir, chunki ular 2 milliard kishini tashkil etmoqda.[1]

Sayyoramizning ertangi kuni, farovonligi farzandlarimiz qanday inson bo'lib kamolga etishi bilan bog'liq. Bizning asosiy vazifamiz – yoshlarning o'z salohiyatini namoyon qilishi uchun zarur sharoitlar yaratish, zo'ravonlik g'oyasi "virusi" tarqalishining oldini olish.

Buning uchun yosh avlodni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, uning huquq va manfaatlarini himoya qilish borasidagi ko'p tomonlama hamkorlikni rivojlantirish lozim, deb hisoblaymiz. O'zbek xalqining asriy an'analari, jumladan, tarbiya sohasidagi an'analari ajdodlarimizning tabarruk qadriyatlari bilan bog'liq. YOshi kattalarga salom berish, ularni hurmat qilish, yoshi kichiklar va kuchsizlarni avaylash, ilm olish va kasb o'rganishga da'vat, halol mehnat qilishga chaqirish, qo'shnilar bilan xushmuomala bo'lish kabi an'analar o'zbeklar oilalarida, ularning dinga munosabatlaridan qat'iy nazar, yoshlarga singdirib kelingan.

Afsuski, ilg'or qarashli, o'qimishli, odobli va kelajagini bugundan, yoshlik chog'idan qurayotgan yoshlar bilan bir qatorda, ishyoqmas, qo'pol, takasaltang, savodsiz va gumroh o'spirin yoshlar ham uchrab turibdi. Kuzatishlar shuni ko'rsatadiki, bunday yoshlar ham dunyoviy, ham diniy savodsiz bo'lib, ularning tarbiyasiga oilalarida kam e'tibor berilgan, asosan, moddiy ta'minlab qo'yish bilan cheklanilgan.

Yoshlar tarbiyasida ma'rifat va madaniyatning muhim o'rnini e'tiborga olib, O'zbekiston Respublikasining Prezidenti SH.M.Mirziyoyev 2017-2018-yillarda qator g'oyalar va tashabbuslarni ilgari surdi.

Buyuk ajdodlarimizning bebaho ilmiy-ma'rifiy meroslarini o'rganishdan tashqari, ushbu muassasalarning asosiy vazifasi yoshlarni buyuk va shonli o'tmishga hurmat hamda iftixor bilan qarash, ulug' ajdodlarga munosib avlod bo'lishga, ilm va ma'rifat olishga intilish ruhida tarbiyalashdan iborat.

Yoshlar va jamiyatning turli yoshdagi boshqa a'zolarining ma'rifiy-madaniy tarbiyasida tabarruk qadriyatlarimiz imkoniyatlari, buyuk ma'naviy-ma'rifiy merosimizdan foydalanish jarayonida Din ishlari bo'yicha qo'mita, O'zbekiston musulmonlari idorasi, yoshlar, xotin-qizlar va boshqa jamoatchilik tashkilotlari faoliyat olib bormoqdalar. Umid qilamizki, barcha sa'y-harakatlar

[1]Мирзиёев Ш.М. «Инсон манфаатлари ва ҳуқуқларини таъминлаш-демократик жамият асосидир» Бирлашган Миллатлар ташкилоти Бош Ассамблеясининг 72 – сессиясидаги нутки. Нью-Йорк шахри, 2017 йил 19 сентябрь

o‘zining ijobiy natijalarini, albatta beradi. YOshlar tarbiyasiga barcha mas’ul hamkasblarimizni, yoshlarimizning o‘zlarini dinimiz tarixi, milliy-diniy va madaniy an’analarimizni chuqurroq o‘rganish, ulardan ma’rifiy-tarbiyaviy maqsadlarda faolroq foydalanishni taklif qilgan bo‘lardim.

Bugun yoshlar hayoti va kamoloti bilan bog‘liq muammolar barchada birdek mas’ullik hissini oshirish, o‘z oldiga yangi maqsad va rejalarni belgilab olishda muhim omillardan biriga aylandi. Zero, Prezidentimiz SHavkat Mirziyoevning Birlashgan Millatlar tashkiloti sessiyasidagi nutqlarida bugun dunyo yoshlari son jihatidan insoniyat tarixidagi eng yirik avlod bo‘lib, afsuski, ekstremistik faoliyat va zo‘ravonlik bilan bog‘liq jinoyatlarning aksariyati voyaga etmagan yoshlar tomonidan sodir etilayotgani qayd etib o‘tildi. Bu qatlam vakillari bilan bog‘liq masalalar nafaqat O‘zbekiston balki butun hamjamiyat oldidagi muhim muammolardan biri bo‘lib turganligini ko‘rsatmoqda.

Hozirgi kunda butun dunyoda globallashuv, madaniyatlar aralashuvi jarayoni kechmoqda. Bu murakkab jarayon nafaqat yoshlarga, balki kattalar dunyoqarashiga ham ta’sir etyapti. Bir tomondan, axborot texnologiyalari kundalik hayotimizga shu qadar shiddat bilan kirib kelyaptiki, buni har qanday raqamlarsiz ham kuzatishimiz mumkin.

Bugungi kunda yoshlarni ma’naviy-axloqiy tarbiyalash masalasi juda dolzarbdir, chunki zamonaviy dunyoda inson ijobiy va salbiy kabi turli xil kuchli ta’sir manbalari bilan o‘rab olingan va rivojlanmoqda (bu birinchi navbatda aloqa va axborot vositalari, uyushmagan ekologik hodisalar).) Madaniyat umuminsoniy qadriyatlarni hurmat qilishda, foydali narsalarga intilishda namoyon bo‘ladi. Axloqiy me’yorlarni hurmat qiladigan kishi ma’lum ma’naviy qadriyatlar va maqsadlarga rioya qiladi. Uning harakatlarida halollik, yaxshi niyat, rahm-shafqat kuzatiladi.

Jamiyat yoshlar ongida ma’naviy qadriyatlarni rivojlantirmay va mustahkamlamay turib o‘z istiqboliga ega bo‘lolmaydi. Chunki yoshlar ertangi kunimiz davomchilaridir. “Mamlakatimizni modernizatsiya qilish va zamonaviy jamiyat qurish yo‘lidagi murakkab va keng ko‘lamli vazifalarni hal etishga qodir bo‘lgan yangi avlod kadrlarini tayyorlash bundan buyon ham faoliyatimizning eng muhim yo‘nalishi bo‘lib qoladi.”[1] – deb ta’kidlagan edi I.A.Karimov. Bugungi kunda mustaqillikni mustahkamlash esa ana shu vazifani amalga oshirishning muhim sharti hisoblanadi. Xalq yoki millat o‘z taqdirini o‘zi belgilash huquqiga ega bo‘lsagina, o‘zining mustaqil taraqqiyot yo‘lini erkin belgilab olishi yoshlarni o‘z milliy qadriyatlari negizida tarbiyalashlari mumkin.

Biroq, jamiyat hayotining barcha jabhalarini erkinlashtirmasdan haqiqiy erkinlikka erishib bo‘lmaydi. Erkinlik g‘oyasi va xalqning ma’naviy merosi ming yillar mobaynida SHarq xalqlari uchun yuksalishning qudratli manbai bo‘lib xizmat qilgan.

SHarqda shaxs erkinligi va huquqlari, hatti-harakati, xulq-atvori, jamiyatdagi o‘rni, mas’uliyatini idrok etish holatlariga baho berilganda muayyan guruh, etnos, xalq, millat, jamiyatning manfaatlari, huquqlariga alohida qadriyatlar va an’analardan kelib chiqqan holda yondashiladi.

Jamiyatimizning taraqqiyoti demokratik o‘zgarishlarning darajasi va sur’atlari uning milliy o‘ziga xos va mos rivojlanishi bilan odamlarning tafakkuri va ijtimoiy saviyasining bir-biriga qanchalik mutanosib bo‘lishiga bog‘liqdir. Demokratik o‘zgarishlar avvalambor, adolat mezonida shakllanib, davlat rivoji va taraqqiyotining asosi hisoblanadi. SHu ma’noda o‘tmish merosimiz sarchashmalarida ham adolatga alohida urg‘u berib, davlatimiz rahbari SH.Mirziyoev ushbu masala yuzasidan adolatni xalqimiz uchun azal-azaldan tinch va farovon hayot mezoni, barcha ezguliklar manbai bo‘lib kelgani va Sohibqiron Amir Temur bobomiz “Kuch – adolatda” degan hikmatga amal qilib, davlat boshqaruvini tashkil qilish, el-yurtning tinchligi va obodligini ta’minlashga erishganini qayd etib, bugungi kunda mamlakatimizda huquqiy demokratik davlat, fuqarolik jamiyati barpo etishda qonun va adolat ustuvorligini ta’minlash eng muhim vazifa bo‘lib qolayotganini ta’kidladi. Adolat umuminsoniy qadriyatlar tizimida o‘ziga xos o‘rin egallagan konsepsiya sifatida ham muhim ahamiyatga ega.

[1] И. Каримов. Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда. – Т.: Ўзбекистон, 2000 йил -334 б

Ko‘rinadiki, yoshlar dunyoqarashida milliy-ma’naviy qadriyatlarga tayanish, uning talqini va jamiyatimizda iqtisodiy-siyosiy islohotlarni amalga oshirishda tutgan o‘rni bugungi muhim muammolar jumlasidandir. Jamiyat ma’naviy hayotida milliy qadriyatga munosabat muammolari quyidagi omillarga bog‘liq deb aytish mumkinki, **birinchidan**, mustaqillik ulug‘ ne’mat va qadriyat ekanligini chuqur idrok etgan holda, umummaqsad yulida yoshlar o‘zlarini ozod shaxs va erkin fuqaro sifatida jamiyat oldidagi o‘z mas’uliyatini chuqur anglab, faollik ko‘rsatishi har birlarining qalb amriga aylanishi lozim.

Ikkinchidan, jamiyatni erkinlashtirish va ma’naviyat demokratiya hamda yoshlar dunyoqarashida milliy-ma’naviy qadriyatlarga tayanish bilan ham uzviy bog‘liq. Mamlakat, xalq, millatning buguni va kelajagiga daxldor bo‘lgan qadriyatlar masalasida o‘z fikrini ochiq va erkin bildirish ayrim salbiy holatlarning oldini oladi. Eng muhimi, fikrni erkin aytish muhim. YOshlar fikriga hurmat bilan qarash, o‘zgalar fikri bilan hisoblashish va unga tayanish orqali milliy ma’naviy qadriyatlarni tiklash bilan maqsadlar amalga oshib boradi.

Uchinchidan, demokratik jamiyatda milliy-ma’naviy qadriyatlarni tiklashga fikrni erkin bildirishga ehtiyoj ortadi. Muammolarni hal etish va qadriyatlar bilan bog‘liq haqiqatni bilishga sharoit paydo bo‘ladi. Fikrlar xilma-xilligi, munozara madaniyati shakllanadi. Faqat o‘z fikrini o‘tkazish, o‘zgalar fikrini bo‘g‘ib qo‘yish hollarining oldi olinadi.

To‘rtinchidan, milliy ma’naviy qadriyatlarning tiklanishi tufayli yoshlar o‘z erkinligi, ozodligi va mustaqilligini qadrlaydigan, unga hurmat bilan qaraydigan, shu tuyg‘uga ko‘proq ehtiyoj sezadigan bo‘lib boradi. Madaniy merosga nisbatan befarqlik va loqaydlik kabi ayrim illatlar barham topadi.

Beshinchidan, bugun yoshlarga e’tibor, ularga imtiyoz shakllari ishlab chiqildi, yoshlarga ibrat bo‘lishga noloyiq ayrim shaxslar faoliyatida uchraydigan, qadriyatlarimizga to‘g‘ri kelmaydigan salbiy xususiyatlarga barham berish imkoniyati tug‘iladi.

Oltinchidan, mustaqil mamlakatda har bir yoshning qaysi sohada ishlashidan qat’iy nazar, avvalo, ozod va erkin shaxs, inson sifatida o‘zligini anglamog‘i zarur ekanligini ko‘rsatadi. O‘zlikni anglash esa ma’naviy qadriyatlarni chuqur o‘rganish, asrab-avvaylab rivojlantirish orqali amalga oshadi. Zero, yoshlar haqiqiy ozodlikni, erkinlikni qalban his va idrok etmasdan erkin hamda ozod fuqaro sifatida faoliyat ko‘rsatish qiyin.

Mustaqil O‘zbekistonning kuchli davlatdan kuchli jamiyat sari taraqqiyot davrida, asriy ma’naviy merosimiz, milliy qadriyatlarimiz, buyuk ajdodlarimizning tarixiy tajribalaridan to‘g‘ri foydalanib, ularning ibratli ishlaridan saboq olish mamlakatimizda fuqarolik jamiyati qurilishi vazifalarini amalga oshirishga, mamlakatning ma’nan yuksalishiga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Davlat boshqaruvini yangilash va yanada demokratlashtirish mamlakatni modernizatsiya va isloh qilishda partiyalar rolini yanada kushaytirish to‘g‘risidagi Qonun. 2006 yil 8 noyabr. // O‘zR Oliy Majlisi Axborotnomasi. – Toshkent, 2006. – № 11. – B. 75.
2. Ta’lim to‘g‘risida: O‘zbekiston Respublikasining Qonuni. 1997 yil 29 avgust // Barkamol avlod – O‘zbekiston taraqqiyotining poydevori. – Toshkent, 1997. – B. 20-29.
3. Mirziyoev Sh. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O‘zbekiston, 2016. – 56 b.
4. Boltayeva, B. (2023). DEVELOPMENT OF COMPETENCIES FOR SELF-STUDY OF STUDENTS IN A CREDIT-MODULAR SYSTEM AS A PEDAGOGICAL PROBLEM. Science and innovation, 2(B8), 39-42.
5. Болтаева, Б. Х., & Абдукодиров, П. А. (2022). ОБРАЗОВАНИЕ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ ОБЩЕСТВА. *ЖУРНАЛ СОЦИАЛЬНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ*, *5*(2).
6. Kenjaboy o‘g, O. D. R. (2023). AMIR TEMUR VA TEMURIYLAR DAVRI HARBIY SAN’ATI TARIXINING HOZIRGI KUN MILLIY ARMIYAMIZDA TADBIQ ETILISHI. INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 3(34), 183-189.

7. Positive and Negative Aspects of the Impact of Technogenic Civilization on Human Knowledge Azamatjon Abdujaliov Kozimjonovich Pulat Abdikadirov Anvarovich
8. Ibroximovich, A. K. (2022). INNOVATIVE THINKING AND ITS FORMS AND TYPES OF MANIFESTATIONS. European Scholar Journal, 3 (5), 38-41.
9. Ibroximovich, A. K. (2022). Innovative thinking and its forms and types of manifestations.
10. Абдурахмонов, Х. И. (2020). Развитие общества и инновационное мышление. In Фундаментальные и прикладные научные исследования: актуальные вопросы, достижения и инновации (pp. 100-102).
11. Abdurahmonov, H. I. (2020). THE PECULIARITIES OF THE FORMATION OF INNOVATIVE THINKING IN THE YOUTH WORLDVIEW. Форум молодых ученых, (8 (48)), 3-6.
12. Абдурахмонов, Х. И. (2023). ҲОЗИРГИ ДАВРДА ЁШЛАРНИНГ ИННОВАЦИОН ПОТЕНЦИАЛИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МОДЕЛЛАРИ. *Tafakkur manzili*, *4*, 23-29.
13. Абдурахмонов, Х. И. (2020). СОЦИОКУЛЬТУРНЫЕ ФАКТОРЫ УВЕЛИЧЕНИЯ ИННОВАЦИОННОГО МЫШЛЕНИЯ В ОБЩЕСТВЕ. In *НАУКА И ИННОВАЦИИ В XXI ВЕКЕ: АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ, ОТКРЫТИЯ И ДОСТИЖЕНИЯ* (pp. 114-116).
14. Abdurahmonov, H. I. (2020). ROLE AND IMPORTANCE OF EDUCATIONAL MODELS